

Drie grootscheepse natuurherstelprojecten in Meijendel

Meijendel, het duingebied bij Wassenaar, wordt op drie plaatsen grondig onderhanden genomen om er de oorspronkelijk duinnatuur terug te brengen. Waterwinner Dunea pakt aan, dat alles in het kader van PIM.

ADRI REMEEUS

Wie of wat is PIM? Hier is geen sprake van een taakstraffer. PIM staat voor Project Investering Meijendel. Meijendel is een duingebied van ongeveer 2000 hectare bij Wassenaar dat grotendeels beheerd wordt door waterleidingbedrijf Dunea. PIM is een kapstok waar veel aan hangt: natuurherstel wordt waar mogelijk gecombineerd met noodzakelijk onderhoud aan

winningen. In dit artikel worden enkele van deze projecten toegelicht.

PIM is gestart in najaar 2011 met het project Helmduinen. Hier werd het dynamisch proces en enkele vochtige valleien hersteld over totaal 15 hectare. In de nazomer van 2012 volgden nieuwe projecten in het noordelijk deel van Meijendel dat vrijwel niet voor publiek toegankelijk is. Recreanten merkten er in eerste instantie weinig van. Maar de toename van werkverkeer en het leggen van rijplaten op een fietspad zijn duidelijke aanwijzingen dat er wat gebeurt.

Herstel paraboolduincomplexen

Dunea is als beheerder van dit Natura 2000-gebied gehouden aan het nastreven van bepaalde natuurdoelen. Vrij spel van zand, wind en water is een randvoorwaarde voor een goede ontwikkeling van het kenmerkende grijze duin in dit gebied. Er zijn echter barrières die dat vrije spel plaatselijk blokkeren. Een belangrijke barrière vormen de zogenaamde sprangen: insnijdingen die in het verleden zijn gegraven ten behoeve van de waterwinning. Sommige daarvan zijn in gebruik als dienstrapad. Juist in het hogere deel van het duin zijn deze diep gelegen sprangen een hindernis voor processen als zandverstuiving. Daarom wordt deze 'weeffout' uit het verleden hersteld. Wij nemen drie projecten kort onder de loep.

De herstelde paraboolduinen van de Vinkenhoek zijn nu blanke duintoppen waar de wind vrij spel heeft.
Foto: Joost Bouwmeester

Kijfhoek en Bierlap

Langs de oostkant van het gebied Kijfhoek en Bierlap loopt een diepe sprang die dwars door hoog duin is aangelegd. Staande op dat pad keek je tegen erg steile hellingen aan! Juist op deze plek heeft een belangrijke herstelactie plaatsgevonden. Anders gezegd: er moest een immense hoeveelheid zand worden verplaatst om hier het vroegere reliëf te herstellen.

Hiervoor is duineigen zand gebruikt, dat door werkzaamheden elders in het duin was vrijgekomen. Het label duurzaam is hier van toepassing, want het transport van zand vond plaats over korte afstanden. De belendende hellingen werden afgeplagd waarbij hogere vegetatie werd gespaard. Het doel van dit project is dat de wind weer zijn boetserende werking gaat doen. Dat moet uiteindelijk leiden tot fraaie paraboolduinen. Nu is dat nog niet zichtbaar; het project is immers pas onlangs opgeleverd. Wat al wel zichtbaar is, is het vrije spel van zand (natuurlijk vooral bij winderig weer!) en de strijd die de gespaarde zomereiken en meidoorns leveren tegen het oprukkende zand. De ene meidoorn lijkt overstoven te worden, de andere houdt zich bloeiend en fier staande.

Elleboogsprang

De Elleboogsprang is een verdiept liggend klinkerpad voor incidenteel dienstverkeer met aan beide zijden winningen. Herstel van de paraboolduinen is hier gecombineerd met regulier onderhoud aan de winningen. Vanaf het fietspad ten zuiden van de Ganzenhoek is een deel daarvan net zichtbaar. Kijk daarvoor naar het oosten en geniet van de zonbeschenen blanke duintoppen waar de wind vrij spel heeft. Direct ten westen van dit paraboolduin liggen enkele bijzonder diepe duinmeren met erg steile oevers. Deze duinmeren zijn ecologisch arm en het aantal broedvogels en wintergasten is dan ook beperkt. In september 2013 wordt begonnen met het verwijderen van de organisch sterk verrijkte

bodemlaag. Dat materiaal zal via vrachtwagens over de Wassenaarse Slag worden afgevoerd. Voordat er weer water wordt ingelaten, zullen de hellingen glooiender worden gemaakt en mogelijk zal ook een schiereiland gecreëerd worden. Het eindresultaat moet een samenspel worden waarin niet alleen zand en wind regeren, maar waarin ook water een nadrukkelijke rol speelt.

Vinkenhoek

Het derde grote project dat onlangs is opgeleverd, is het natuurherstel van de Vinkenhoek: de hoge duinen tussen recreatiepark Duinrell en het golfterrein van de Koninklijke Haagse Golf- en Country Club. Langdurige stikstofemissie en gebrek aan konijnenbegrazing zorgden voor duindoornopslag en vergrassing en betekenden het einde van de zo noodzakelijke dynamiek. De oplossing is ook hier gevonden in afplaggen. Afgelopen winter is dit gedaan. Zanderige heuvels geven je nu het gevoel in een woestijn te zijn aangeland. Alleen de fraaie meidoorns en zomereiken nemen die illusie weg. De Vinkenhoek zal zich de komende jaren weer moeten gaan vormen, met de opkomst van zandzegge als voorloper van een hopelijk dynamisch proces. Een proces, waarin ook weer plaats komt voor geurend tijm, kruipend stalkruid, walstro, de zandhagedis en sprinkhanen. De tijd zal het leren!

Excursies

De drie besproken gebieden liggen alle in voor publiek afgesloten terrein, hoewel zij soms vanaf de randen te zien zijn. Om deze gebieden beleefbaar te maken, organiseert Dunea exclusief voor lezers van DUIN excursies op 5, 12 en 19 oktober 2013; belangstellenden kunnen zich via de Stichting Duinbehoud aanmelden.

ADRI REMEEUS IS DUINCONSULENT VOOR MEIJENDEL EN ZELFSTANDIG NATUURONDERZOEKER

De blauwvleugelsprinkhaan is een soort van het grijze duinen en floreert in het losse zand.
Foto: Joost Bouwmeester

Kruipend stalkruid bloeit straks weer uitbundig in de Vinkenhoek.
Foto: Joost Bouwmeester

